

Často kladené otázky

Musím to celé čítať?

Áno 😊, očakávame, že záujem rodiča či zákonného zástupcu o vzdelávanie a výchovu dieťaťa vás motivuje prečítať si pár strán, ktoré možno rozhodnú o budúcnosti vášho dieťaťa. Navyše, natrápili sme sa s tým naozaj dosť práve preto, aby sme predišli budúcim nedorozumeniam. A možno prídete na to, že slobodné vzdelávanie nie je pre vás (myslíme hlavne dospelých, nie deti).

Kto vlastne ste?

Ministerstvo školstva nás zaradilo do siete školských zariadení pod názvom Súkromná základná škola, Jarmočná 96, Ždaňa a Súkromný školský klub detí, Jarmočná 96, Ždaňa.

Náš zriaďovateľ je Ťahanovská záhrada, právna forma: občianske združenie, v registri min.vnútra:

Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.), IČO: 52101606 so sídlom: Ťahanovská 2038/74, 04013

Košice-Ťahanovce, Slovenská republika, Registračné číslo: VVS/1-900/90-55162.

Pre aké deti je Slobodná škola vhodná?

Tešíme sa na všetky deti školského veku, do výskumnej vzorky experimentálneho overovania slobodného vzdelávania (detaily nižšie) môžeme zahrnúť aj mladších súrodencov našich školákov. Chceme vytvoriť bezbariérový priestor aj deťom, ktoré „nezapadajú do systému“, možno (by) boli odmietané, stigmatizované, nepochopené a pod. Pokladáme za prínosnú pre obe strany aj integráciu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Skúsenosti iných ukazujú, že tento typ vzdelávania (slobodná /demokratická škola) nemusí byť vhodný pre všetky deti a zvlášť nie pre všetkých rodičov (zákonných zástupcov). Ak hľadáte alternatívu k bežnej škole, môžeme vás pri individuálnej konzultácii nasmerovať.

Aby ste mali jasnejšiu predstavu o fungovaní slobody vo vzdelávaní, prečítajte si zdroje uvedené na našom webe v časti <http://slobodnaskola.sk/#inspiracia> a dohodnite si s nami dočasný pobyt vo vzdelávacej skupine. Môžete ho absolvovať aj vo dvojici dieťa-rodič (zákonný zástupca), odporúčaná doba je niekoľko týždňov na vzájomnú adaptáciu a spoznávanie aktivít i členov skupiny.

Moje dieťa má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Ako mu viete vyjsť v ústrety?

Zaväzujeme sa, že sa budeme snažiť o inklúziu podľa nášho najlepšieho vedomia i svedomia. V ďalších otázkach sa dozviete o tíme našich odborníkov, sprievodcov, ich vzdelaní, praxi a ďalšom vzdelávaní. Rozumieme špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám aj legislatíve v tejto oblasti a vieme, že kľúčové pre zákonného zástupcu je dostať kvalifikované odpovede na svoje otázky, preto na základe individuálnej dohody poskytneme konzultácie podľa potreby dieťaťa a záujmu zákonného zástupcu.

V Košiciach sú aj ďalšie súkromné školy, v čom bude Slobodná škola iná?

V prvom rade by sme radi uviedli, že si veľmi vážime prácu zriaďovateľov škôl, ktorí sa dali na túto neľahkú cestu. Máme medzi nimi našich priateľov a známych, s niektorými spolupracujeme alebo ich aj priamo bezodplatne podporujeme (tak súkromné základné školy i komunitné vzdelávacie skupiny). Myšlienka praktického a slobodnejšieho vzdelávania je spoločná, všetci ju realizujeme trochu inak. Pri zaradení základnej školy do siete škôl SR jej z toho vyplývajú mnohé výhody, nevýhody i vlastnosti ako také. Bežné neformalizované komunitné vzdelávacie skupiny nie sú školské zariadenia, deti sú teda zvyčajne na domácom vzdelávaní – to znamená napríklad viac slobody, ale menej peňazí (nie je možné získať zo štátneho rozpočtu žiadne príspevky na činnosť). Naša škola je zaradená do siete škôl od 1.9.2021 a v snahe maximalizácie zachovania slobody sme ministerstvo v spolupráci s Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre požiadali o experimentálne overovanie sebariadeného vzdelávania. Detaily o ňom nájdete v samostatnej otázke nižšie.

Ďalšími z rozdielov je u nás oproti bežnej škole snaha o samosprávne riadenie školy za účasti detí, samoriadené vzdelávanie, voľná hra a pobyt vonku, ktorý u nás bude kľúčový. Deti sa budú učiť predovšetkým prakticky a v prírode viac dní v týždni, môžu si samozrejme podľa vlastného uváženia zvoliť aj výuku za stolom a v interiéri.

Tvrdíte, že budete veľa času tráviť vonku – prečo?

Deti sú vonku rady; zvlášť chlapci do 10 rokov by vonku trávili väčšinu dní, zvlášť tých príjemných. Vnútri deti bývajú po čase divokejšie (hľadajú spôsoby aktívnej zábavy), vonku sa akoby upokoja a nájdu si množstvo nových podnetov na hru, experimentovanie a učenie sa. Navyše s každým ročným obdobím, dokonca i krátkodobejšími zmenami počasia, sa podmienky vonku významne menia, poskytujú teda širokú paletu meniacich sa podnetov. Pochopiteľne, niektoré vzdelávacie prostredia neprídu za deťmi a tak je vhodná exkurzia či výlet (na hrad, do spaľovne, na letisko atď.). Existujú taktiež dôvody zdravotné - prirodzený vitamín D, prirodzené otužovanie v chladnom počasi, nesterilné prostredie pomáhajúce dieťaťu s budovaním imunity. Viac o blahodárnom účinku pobytu detí v prírode sa môžete dočítať v nasledujúcich odborných štúdiách i jednej voľne dostupnej príručke pre rodičov a učiteľov:

- <https://www.helsinki.fi/en/news/life-science-news/a-forest-based-yard-improved-the-immune-system-of-daycare-children-in-only-a-month>
- <https://advances.sciencemag.org/content/6/42/eaba2578>
- <https://www.sciencealert.com/daycares-in-finland-built-a-backyard-forest-and-it-changed-childrens-immune-systems>
- https://jdeteven.cz/files/userfiles/Ebook/MZP_Deti_venku_v_prirode29112016.pdf

Koľko žiakov plánujete v najbližší školský rok prijať?

Kapacita je daná školskou budovou, v ktorej máme prenajaté priestory. Nakoľko aj pre doma vzdelávané deti či žiakov v zahraničí musíme z legislatívnych dôvodov „držať voľnú stoličku“, zvažíme pri prijímaní hlavne denne dochádzajúcich žiakov, vzdelávacie skupiny zamerané na slobodné vzdelávanie a individuálne vzdelávajúce rodiny v poradí, ako absolvovali zápis. V prípade neskoršieho zápisu môžu byť

vypredané alebo meškajúce učebnice alebo už nebudeme mať voľné miesto. Za zapísaného sa žiak pokladá po úhrade školného a potvrdení zo strany školy.

Ako bude vyzerat' zápis?

Neformálny predzápisový dotazník nájdete tu: <https://forms.gle/SLhXWNJX2KKkWvUf6>. Po jeho vyplnení vás bude kontaktovať školská psychologička, zodpovie vám otázky a v prípade ášho záujmu s Vami dohodne termín pre samotný zápis do našej základnej školy. Vstupný pohovor je cca 50-minútový rozhovor s psychológom a/alebo špeciálnym pedagógom, počas ktorého sa porozprávame o predstave realizácie domáceho, každodenného či inak definovaného vzdelávania, o dieťati, jeho minulosti a zázemí, našej predstave a podmienkach, potrebnej dokumentácii a v prípade záujmu rodiča o jeho participácii na živote školy (nepovinné).

Vzdelávam dieťa doma. Môžete byť moja kmeňová škola? Aké bude preskúšavanie?

Zákon predpisuje pre doma vzdelávané deti povinné preskúšavanie aspoň dva razy ročne na bežnej základnej škole (tzv. kmeňovej škole). Radi budeme pre vás touto školou. Odporúčame si pozrieť aj otázku o experimentálnom overovaní, kde popisujeme na Slovensku unikátny režim, ako umožníme deťom rozhodovať o tom, čo sa kedy naučia: bez stresu z preskúšania či porovnávania. Samozrejmosťou je slovné hodnotenie v každom ročníku celej základnej školy a ďalšia podpora, ktorú môžeme prejednať individuálne na mieru daného dieťaťa.

Keďže k našim hlavným prioritám patrí slobodné učenie a voľná hra, našou snahou aj úmyslom je pripraviť dieťa na preskúšanie len do tej miery, aby preskúšanie zvládlo na takú úroveň, akú si samo stanoví – nebudeme ho nijako manipulovať, uplácať, strašiť ani pred ním tajiť legislatívny fakt, že nedostatočné vedomosti môžu znamenať zrušenie domáceho vzdelávania.

Ak ale zákonný zástupca z nejakého dôvodu chce pre dieťa „samé jednotky“, tak je v jeho záujme tomu venovať čas a priestor. Pre nás sú prvoradé požiadavky, potreby a záujmy dieťaťa. Preto nie je pre nás podstatné, čo má dieťa vyplnené v zošite, ale to, čo má v hlave a ako vie použiť dané učivo v praxi. Rodičom a zákonným zástupcom ponúkneme jasné informácie o očakávaniach, materiály a konzultačnú pomoc tak, aby dieťa zvládlo preskúšanie bez zbytočného stresu.

Ako bude prebiehať spolupráca na domácom vzdelávaní detí?

Rodičia na domácom vzdelávaní dostanú od nás formu rodičovskej správy o výchovno-vzdelávacom postupe žiaka (cca 1x A4, stručná, štrukturovaná, vyplniteľná do 20 minút), ktorú nám podľa dohody a potreby niekoľkokrát ročne zašlú elektronicky. Od nás taktiež dostanú štruktúrovanú množinu informácií o tom, čo má dieťa ovládať na konci daného stupňa (teda na konci konci 4. a 9. ročníka) s odporúčaniami, ktoré časti pokladáme za nakoľko dôležité a tipy, ako je možné nájsť a precvičovať tieto vedomosti v praktickom svete bez sedenia nad učebnicami.

Zo strany školy dostanú rodičia taktiež zabezpečenie celej potrebnej byrokracie ohľadom žiadostí, individuálnych vzdelávacích programov a plánov, žiadostí, ich príloh a tiež tzv. garanta atď. tak, aby neboli nijako zaťažovaní administratívou alebo študovaním meniacej sa legislatívy.

Súkromná základná škola, Jarmočná 96, Ždaňa

Zriaďovateľ: zriadovatel@slobodnaskola.sk, 0911 157 038

Pre rodičov: info@slobodnaskola.sk, 0948 901 247

Pre partnerov: office@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

www.slobodnaskola.sk

Na začiatku roka, v polovici roka, na konci roka a podľa dohody a potreby absolvuje žiak, rodič a škola poradenský, plánovací, hodnotiaci a/alebo aktualizčný rozhovor. Žiaci ho môžu využiť aj na odbornú konzultáciu v určitom predmete alebo téme (napr. kapitoly z fyziky, ktorým neporozumeli). Dohodou je možné dojednať aj iné formy vzdialenej či osobnej spolupráce, napríklad účasť na exkurziách, výletoch alebo iných aktivitách organizovaných školou vrátane možnosti účasti rodiča, pokiaľ je to v záujme dieťaťa (napr. socializácia detí s narušenou komunikačnou schopnosťou).

Som členom a/alebo vedúcim vzdelávacej skupiny. Viete nám nejakou pomôcť aj nad rámec ústretového preskúšania?

Jednoznačne áno a veľmi radi. Konzultačné hodiny, ktoré sú súčasťou školného alebo budú dojednané nad jeho rámec, vieme využiť na poradenstvo v oblastiach psychológie, pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, manažmentu, financií, procesov, pravidiel, legislatívy a mnoho ďalšieho. Pokiaľ sa už vo vzdelávacej skupine venujete priamo sebariadenému vzdelávaniu, môžeme vašu skupinu zahrnúť do výskumnej vzorky experimentálneho overovania, ktoré zaručí jedinečnú slobodu pri preskúšaní v rámci SR. (Detaily o experimentálnom overovaní nájdete v samostatnej otázke na konci dokumentu). Podrobnosti je možné dohodnúť individuálne, ozvite sa nám.

Aké sú poplatky a školné pre domáce vzdelávanie alebo vzdelávacie skupiny?

Pre deti zapísané na domácom vzdelávaní bude školné **10 eur mesačne**, teda 120 eur ročne. V tomto školnom dostane žiak vybrané učebnice z katalógu ministerstva školstva (ministerstvo ho priebežne rozširuje), ústretové preskúšanie (podľa aktuálnych možností online alebo osobne, plánujeme aj výjazdové preskúšania v rámci SR) a vyššie opísané služby.

Zápisné, teda čiste jednorázový poplatok za zápis dieťaťa ako žiaka našej základnej školy (pri prvom nástupe do školy alebo prestupe na našu školu), bude vo výške 120 eur pre doma vzdelávaných žiakov.

Ďalšie poplatky ako školský klub detí, ZRPŠ, rodičovský či triedny fond sa už neplatia.

Aby financie neboli prekážkou v štúdiu, je možné požiadať o štipendium až do výšky 100%. Žiadosti so zdôvodnením sú posudzované individuálne.

Aké sú poplatky a školné pre denné štúdium?

Školné pre prvé dieťa z rodiny je stanovené vo výške **340 eur mesačne bez stravy**, platí sa 12 mesiacov v roku. Pre druhé dieťa z rodiny je znížené o 20%, pre tretie a každé ďalšie dieťa o 30%. Jednorázové zápisné pre denné štúdium bude vo výške 340 eur. Ďalšie poplatky ako školský klub detí, ZRPŠ, rodičovský či triedny fond, náklady za učebnice, vstupné do kultúrnych ustanovizní atď. sa už neplatia. V prípade školy úplne zatvorenej z dôvodov hygienických opatrení štátnych orgánov sa platí udržiavací poplatok vo výške 50%.

Školné zahŕňa: celodennú starostlivosť sprievodcov (vrátane školského klubu detí), všetky učebnice a pracovné zošity, učebné pomôcky, spotrebný materiál pre aktivity, prepravu a aktivity v okolí mesta, vstupné rozličných kultúrnych inštitúcií, konzultácie s psychológom či špeciálnym pedagógom. Nezahŕňa aktivity spojené s ubytovaním (škola v prírode, lyžiarsky kurz apod.) ani stravovanie (desiatu, obed,

olovrant). Výber dodávateľa stravy zohľadní individuálne obmedzenia a preferencie, budeme sa vyhýbať rafinovaným cukrom a budeme vyhľadávať zdravé potraviny lokálneho pôvodu.

Aby financie neboli prekážkou v štúdiu, je možné požiadať o štipendium až do výšky 100%. Žiadosti so zdôvodnením sú posudzované individuálne.

Ako ste prišli k tejto výške školného?

V bežnej škole je pomer dospelých (nielen učiteľov) a detí približne 1:10, škola neplatí za budovu obci žiaden nájom, nemá žiadne náklady s pedagogickým výskumom či experimentálnym overovaním a jej personálne náklady tvoria okolo 80% vynaložených prostriedkov. Štát na vzdelávanie žiaka v základnej škole prispieva sumou približne 130 eur na mesiac.

V slobodných školách je plateného dospelého personálu viac, pomer je približne 1:5, čo znamená dvojnásobné náklady na mzdy. Je to pre poskytnutie primeraného dohľadu a bezpečnosť detí pri aktivitách ako práca s nástrojmi či ohňom, voľná hra v exteriéri, práca v menších skupinkách apod. Naša škola si taktiež platí ďalšie špecifické vzdelávanie sprievodcov a služby supervízorov, ktorí dohliadajú na to, aby sme sa držali stanoveného smerovania a mali naše otázky zodpovedané skúsenými profesionálmi, často za zahraničné sadzby.

Aké predmety budú zahrnuté a aké metódy vzdelávania použijete?

Veríme, že metódy vzdelávania sú obzvlášť na 1. stupni dôležité pre lepšie uchopenie obsahu predmetu a zdieľanie vedomostí medzi žiakmi navzájom. Z tohto dôvodu ponúkame odborne zdatný personál s pedagogickým vzdelaním a doplnkovými kurzami pre jednotlivé metodiky.

Matematiku plánujeme učiť Hejného metódou, Informatiku skúsime s Emilom, v slovenčine deťom ponúkame splyvavé čítanie Sfumato a nespojité písmo Comenia Script. Určite budeme využívať prvky montessori, waldorfskej, lesnej a intuitívnej pedagogiky, ponecháme aj priestor konštruktivismu. V slobodných školách nájdete napr. pomôcky pre montessori aktivity, ale realizujeme iný prístup k deťom, nie sme teda montessori školou.

Pre vek do 10 rokov zaradíme do programu veľa voľnej hry a dramatického, hudobného a výtvarného umenia. Určite (si) budeme veľa čítať a podporovať samostatné, tvorivé a kritické myslenie detí napríklad takýmito otázkami: Čo si o tom myslíš Ty? Ako by si to ešte skúsil? Ako je to možné? Prečo je to podľa Teba tak? Kde by si na to mohol nájsť odpoveď? Kto a prečo tvrdí niečo odlišné?

Samozrejmosťou sú predmety ako zoológia, botanika, biológia, geografia, fyzika, chémia a anglický jazyk – ten bude prítomný v bežných konverzáciách s bilingválne vychovávanými deťmi (napr. traja mladí Mazákovci, synovia zakladateľov školy), tiež formou konverzácií, hier či pesničiek. Ďalšie často zaradzované aktivity budú práce v dielňach, ručné práce a podľa počasia sezónne práce v záhrade.

Zaradené budú aj programy zamerané na arteterapiu, relaxáciu detí, canisterapiu, terapiu hrou a individuálnu terapiu. Počas výletov plánujeme navštevovať prírodné, kultúrne a historické miesta či inštitúcie.

Budeme podľa nášho najlepšieho vedomia a svedomia deťom odpovedať na všetky otázky, ktoré nám položia. Zdržíme sa odpovedí na otázky, ktoré si deti samé nekladú – sme presvedčení, že dieťa je zdrojom a určujúcim faktorom svojich záujmov (nie napr. kurikulum ministerstva školstva).

Budete mať rozvrh hodín?

V klasickom ponímaní mať žiaci rozvrh hodín skôr nebudú. Sprievodcovia (učitelia) si samozrejme rozvrhnú na nasledujúce dni a týždne svoju ponuku vyučovania, krúžkov a nepravidelných aktivít podľa počasia, výletov apod. Dieťa bude mať možnosť aktívne sa ich zúčastňovať alebo tráviť čas v dielni či záhrade podľa svojho uváženia. Návšteva vyučovacej hodiny nie je ako taká povinná, dieťa ale musí rešpektovať ostatných a nerušiť ich pri nimi zvolenej činnosti (napríklad hlučnosťou alebo zdržiavaním otázkami k tomu, čo bolo preberané na minulých hodinách, ak ich dobrovoľne vynechalo).

Ako sú deti hodnotené?

U nás sú deti vedené k spolupráci a sebahodnoteniu, ktoré považujeme za najdôležitejšie. Poskytujeme deťom spätnú väzbu, ale nehodnotíme spôsobom, ktorý by mohol vyvolať súťaživosť a porovnávanie. Polročné a koncoročné hodnotenie je slovné, na vysvedčení vystavenom našou školou v zmysle platnej legislatívy. Slovné hodnotenie budeme používať počas celej základnej školy od prvého po deviaty ročník.

Ako riešite konflikty vo vašej škole?

V našej škole, rovnako ako v ostatných skupinkách, vzniká denne množstvo konfliktov od hádok a nadávok až po bitky (hlavne medzi chlapcami). Snažíme sa citlivo vstupovať do konfliktov a riešiť ich formou rešpektujúcej komunikácie. Spolu s deťmi na komunitnom kruhu vytvárame pravidlá, o ktorých často diskutujeme a hľadáme, čo najefektívnejšiu cestu k ich uplatňovaniu a vzájomnej spokojnosti.

Aký máte postoj k vulgarizmom a fekálnym témam?

Je prirodzené, že deti počujú od dospelých či starších súrodencov aj slová, ktoré v spoločnosti nie sú veľmi žiaduce (kto z nás ich nikdy nepoužil?). Náš postoj k vulgárnym slovám u detí nie je nijako dramatický. V aktuálnych pravidlách je dovolené deťom použiť vulgarizmus pre ventiláciu negatívnej emócie, ale nie použiť ho ako nadávku voči niekomu inému. Ak sa tak stane, riešime to rozhovorom a ponúknutím iných alternatív, po ktorých môže dieťa pri konflikte s niekým siahnuť. (Dovoľme si podotknúť, že pokiaľ by celá spoločnosť tolerovala vulgarizmy podobným spôsobom, pravdepodobne by čoskoro prestali byť vulgarizmami a prirodzene by zanikli.) Čo sa týka fekálnych tém, podľa našej skúsenosti „móda“ vždy pretrváva len krátko a zvyčajne sa zopakuje s príchodom nového dieťaťa, ktoré zrazu môže celý deň rozprávať doslova o hovne.

Aké negatívne dôsledky má neštrukturovaná voľná hra?

Predošetkým nám deti ničia materiálne hodnoty. Deti svojím nezodpovedným prístupom zničia náradie a nástroje, s ktorými pracujú („okolo domu“), rátame to na stovky eur ročne. Vzhľadom k dlhodobým skúsenostiam (100 rokov „vzorovej“ školy Summerhill) to ale nemá žiadne dobré riešenie. Každopádne sa to snažíme preberať na komunitnom kruhu a vyvodzovať z toho prirodzené a logické dôsledky (napríklad nedávno si deti chceli spraviť rebrík a zistili, že nemajú žiadne kladivá, ďalšie sme im neposkytli a museli si

Súkromná základná škola, Jarmočná 96, Ždaňa

Zriaďovateľ: zriadovatel@slobodnaskola.sk, 0911 157 038

Pre rodičov: info@slobodnaskola.sk, 0948 901 247

Pre partnerov: office@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

www.slobodnaskola.sk

situáciu vyriešiť inak). Je ťažké obviňovať deti z toho, že to robia zámerne. Skôr ide len o nezodpovedný a nedbalý prístup z ich strany. Nemáme zavedené žiadne sankcie ani tresty. Skôr ide o to aby pochopili, že danú vec im už nedokážeme hneď nahradiť novou, pretože to stojí peniaze a tie sú obmedzeným zdrojom. Samozrejme, že neočakávame, že to deti pochopia ihneď, je to dlhodobější proces a keďže deti postupne odrastajú, bude sa opakovať donekonečna.

Ďalším negatívnym faktorom je fakt, že deti v našej škole majú v porovnaní s bežnými školami určite častejšie rôzne modriny alebo škrabance, keďže sa aktívne pohybujú v exteriéri po najrôznejších povrchoch či v rôznych terénoch. Používajú bežné „dospelácke“ náradie (napr. nože či píly), oheň, hrajú sa s palicami, presúvajú bremená, lezú po stromoch, skáču, váľajú sa po zemi atď. So špinavými šatami, topánkami, vlasmi, škrabancami a modrinami rátame ako s bežnou súčasťou pobytu v našej škole. Chceme, aby sa vážnejšie úrazy našim deťom vyhýbali, preto s ostrým náradím či ohňom pracujú pod dozorom, za jasných pravidiel bezpečnosti pri práci. Zároveň vieme, že naše deti sú v teréne často obratnejšie a pri používaní nástrojov zručnejšie a stále sa zdokonaľujú. Štatisticky sa však aj v našej škole niekedy vyskytne zlomená ruka alebo udretá hlava rovnako ako v iných školách a je to riešené ekvivalentnými postupmi, ktoré predpisuje zdravý rozum, legislatíva i láska k zraniteľnému blížnemu.

Kto sú a aké vzdelanie majú vaši zakladatelia / sprievodcovia / učitelia?

Zakladatelia: Sme Juraj a Lenka Mazákovci, rodičia troch synov, pre ktorých chceme niečo iné, ako ponúka súčasný školský systém. Venovali sme roky štúdiu, praxi i experimentom v pedagogike a s úctou k skúsenostiam a múdrosti tých pred nami vám prinášame prvú slobodnú školu v Košiciach.

Lenka je vzdelaním a praxou učiteľka materskej školy, základnej školy pre 1. - 4. ročník a špeciálny pedagóg zameraný na nápravy porúch učenia a správania; štúdium v rokoch 2007-2012 ukončila titulom PaedDr. na UNIPO v Prešove. Jej osemročná prax zahrnuje pozície učiteľky ZŠ, špec. pedagóga v ZŠ aj poradni (CŠPP Bocatiova, Košice) a aktuálne pracuje ako konzultant pre tvorbu národných štandardov vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie.

Juraj je vzdelaním inžinier informatiky z TUKE, má doplňujúce pedagogické štúdium a 5 rokov pedagogickej praxe na viacerých školách, prevažne francúzskom bilingválnom gymnáziu; žije v vedení rodinnej firmy 247.sk v oblasti IT a účtovníctva. Vzdelaniu sa venuje v mnohých projektoch, je poslancom sídliska Ťahanovce a tiež členom komisie pre vzdelávanie mesta Košice. Spoločne sme zakladali a vedú komunitnú záhradu, ktorá poskytuje slobodnej škole priestory interiéru i záhrady. Jeho životopis nájdete stručne na www.mazak.sk.

Ďalšími členmi tímu sú: detská psychologička Lenka s približne 8 rokmi práce v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie na Karpatskej v Košiciach, manažérka školy a montessori pedagogička Nika a učiteľka pre predškolský vek Zuzka. Pre prácu v dielni a exteriéri rátame s ujom Vladom a nepočujúcim ujom Ľudom.

Aká je rola sprievodcu?

Sprievodcovia u nás podporujú autonómny vzdelávací proces, sú nápomocní pri každej činnosti, ktorú deti vykonávajú. Snažia sa nenásilne riešiť rôzne situácie, vytvárať pocit bezpečia, ponúkať deťom podnetný

Súkromná základná škola, Jarmočná 96, Ždaňa

Zriaďovateľ: zriadovatel@slobodnaskola.sk, 0911 157 038

Pre rodičov: info@slobodnaskola.sk, 0948 901 247

Pre partnerov: office@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

www.slobodnaskola.sk

priestor, odpovedať na otázky, viesť k sebareflexii, pripravovať a ponúkať aktivity, ktoré môžu deti inšpirovať. Sú k dispozícii pre dostatočný priestor na individuálny prístup a rozhovor s každým dieťaťom, ktoré o to prejaví záujem. Vzhľadom k tomu, že psychologička a špeciálna pedagogička sú súčasťou nášho sprievodcovského tímu, vieme robiť aj odbornú intervenciu a poradenstvo nielen deťom, ale aj rodičom či vzdelávacím skupinám s komplikovanejšími otázkami či výzvami.

Akým spôsobom pracujete na “soft skills” vašich sprievodcov (učiteľov)?

Do našich sprievodcov (učiteľov) investujeme veľa času i peňazí, keďže aj od nich závisí, ako sa budú naše deti vyvíjať. Vedeťme spolu veľa diskusií na rôzne témy ohľadom empatie alebo nenásilnej komunikácie, aby sme vedeli správne reagovať na prípadné konflikty a rôzne situácie, ktoré sa počas dňa vyskytnú. Aspoň dve hodiny týždenne sa venujeme tréningom a diskusiám, pod vedením psychológa, kde si vymieňame naše pocity a skúsenosti. Psychológ sa priamo zúčastňuje mnohých aktivít a má priamy vhlad do situácií medzi deťmi i dospelými. Niektorí z našich kolegov sa popri činnostiach v Slobodnej škole aktívne zúčastňujú výskumu v špeciálnej pedagogike alebo na platformách aktivistov snažiacich sa o zmenu vzdelávacieho systému na Slovensku, kde hľadajú riešenia v spolupráci s tými najlepšimi odborníkmi v SR. Podporu získavame často od zahraničných partnerov a v rámci experimentálneho overovania sme súčasťou výskumu realizovaného nitrianskou univerzitou (UKF).

Aké je vaše náboženské / spirituálne / ideologické pozadie?

Nie sme prepojení na žiadnu cirkev, náboženskú spoločnosť ani podobné ideologické zoskupenie. Deťom budeme sprostredkovať informácie o náboženstvách a ideológiách v zmysle platnej legislatívy podľa štátneho vzdelávacieho programu. Samozrejme, v rámci slobody im zodpovieme podľa nášho najlepšieho vedomia a svedomia všetky otázky, ktoré nám položia - taktiež aj vám, takže sa neváhajte pýtať aj na to, čo tu zatiaľ nie je uvedené, napríklad emailom na info@slobodnaskola.sk.

Čo vás vedie k založeniu tohto typu školy? Kde vo svete niečo také funguje?

Demokratické školy typu Summerhill / Sudbury Valley opisujú knihy publikácie Svoboda v učení, Respektovať a byť respektovaný či Summerhill podľa prvej demokratickej školy založenej pred sto rokmi. V SR funguje na týchto princípoch trnavská skupina svetoskola.sk, v Česku (a výrazne odlišnom legislatívnom prostredí) fungujú napríklad pražská donumfelix.cz, brnenská jezekbezklece.cz či liberecká svobodnazzs.cz, ďalšie sú vo väčšine veľkých miest po celej Európe. Informácie o tomto type škôl nájdete napríklad aj na www.inovativnivzdelavani.cz, seberizenevzdelavani.cz alebo na webe Karlovej univerzity v Prahe (<http://is.cuni.cz/webapps/zpz/download/120211796>). Mnoho dobrých kníh spomína web alternativni-vzdelavani.cz. Počas uplynulých rokov sme navštívili viaceré komunitné, alternatívne alebo demokratické školy v SR a ČR a zbierali know-how čítaním aj online.

Ako funguje samosprávne riadenie? Naozaj budú deti tvoriť školský poriadok a pravidlá?

Áno, deti budú taktiež tvoriť pravidlá. Každé dieťa a rovnako každý dospelý bude mať možnosť a zodpovednosť podieľať sa na tvorbe pravidiel a hľadaní spôsobov, ako ich urobiť funkčnými a rešpektovanými. Ako aj my dospelí zažívame demokraciu so všetkými jej výhodami i nevýhodami, takto túto príležitosť posunieme aj deťom, aby z nich raz vyrástli uvedomelí dospelí. Ako funguje samospráva

slobodnej školy vo väčšom a skúsenom kolektíve si môžete pozrieť na našom webe v časti Video: <http://slobodnaskola.sk/#video>.

Prečo preferujete vekovo zmiešanú skupinu detí?

Dôvody, ktoré nás vedú k zmiešanej vekovej skupine, spomína literatúra uvedená na našom webe v časti <http://slobodnaskola.sk/#inspiracia>. Ak si pozriete bežný svet, mimo školstva nie sú ľudia rozdelení podľa veku, ale napríklad podľa záujmov. Okrem toho, že sa deti lepšie pripravujú na reálny život, zmiešané vekové skupiny vedú k minimalizovaniu problémov spojených s pocitom menejcennosti. Vývin každého dieťaťa je prirodzene nerovnomerný a je nesprávne štandardizovať a „zarovnávať“ deti v skupine. Vo vekovo zmiešanej skupinke si dieťa môže s mladšími skúšať zručnosti, ktoré ešte nemá osvojené – a od starších detí sa môže učiť viac v oblasti, ktorá ho zaujíma. Staršie deti sú skvelí motivátori a obom stránam prospeje skúsenosť učenia (sa), podobne ako v širšej rodine či na ulici počas prázdnin. Mladšie deti prirodzene inklinujú k starším deťom, nie k dospelým. Veľmi pekne a obsiahle je problematika zmiešaných skupín vysvetlená okrem iného v knihe P. Graya Svoboda učení.

Čo ak budem chcieť dieťa vrátiť späť do inej základnej školy, na osemročné gymnázium apod.?

Pre dieťa je kedykoľvek možné prestúpiť na akúkoľvek inú školu zaradenú do školského systému SR bez právnych problémov, napríklad nastúpiť na osemročné gymnázium alebo strednú školu podľa jeho schopností. U nás dostane dieťa riadne vysvedčenie tak ako v každej inej základnej škole.

Prijímate aj zahraničných študentov?

Radi budeme pre žiakov študujúcich v zahraničí kmeňovou školou. Z pohľadu kmeňovej školy nie je rozhodujúce, či v zahraničí chodí dieťa na denné štúdium alebo študuje dištančne; pre nás je to zahraničný študent, ktorého preskúšanie je na žiadosť rodiča a nemusí byť každý rok. Dokážeme sa prispôbiť aj jazykovým obmedzeniam a nevidíme dôvod, prečo by napríklad dejepis nemohol byť preskúšaný v angličtine.

Ako je to so stravovaním detí?

Stravovanie zohľadní individuálne obmedzenia a preferencie, budeme sa vyhýbať rafinovaným cukrom a budeme vyhľadávať zdravé potraviny lokálneho pôvodu. Časť jedál plánujeme čiastočne riešiť svojpomocne (napríklad deti spracujú úrodu z vlastnej záhradky), čiastočne donáškou z dobrých zdrojov, nezriedka v bežnej školskej jedálni či reštauráciách tam, kde počas výletov budeme. Desiaty a olovranty budú ponúkané formou surového ovocia, zeleniny, orechov a ďalšieho zdravého pohostenia. Plánujeme spolu s deťmi pripravovať kváskový chlebič a rôzne nátierky, budeme tiež pestovať vlastnú zeleninu a bylinky. Samozrejme rešpektujeme všetky stavovacie obmedzenia, presvedčenia a zásady stanovené rodinou a platnou legislatívou. Dieťa si môže nosiť aj vlastné pohostenie, nemalo by ale ostatných pokúšať cukrárenskými a pekárskymi výrobkami s prevahou jednoduchých a rafinovaných cukrov.

Čo ak moje dieťa nekomunikuje obvyklými spôsobmi?

Naši sprievodcovia ovládajú základné prvky slovenského posunkového jazyka aj vďaka a kvôli kolegovi Ľudovi, ktorý je nepočujúci. Taktiež majú vzdelanie a skúsenosti pre prácu s deťmi s narušenou

Súkromná základná škola, Jarmočná 96, Ždaňa

Zriaďovateľ: zriadovatel@slobodnaskola.sk, 0911 157 038

Pre rodičov: info@slobodnaskola.sk, 0948 901 247

Pre partnerov: office@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

www.slobodnaskola.sk

komunikačnou schopnosťou alebo napríklad poruchami autistického spektra. Keďže každé dieťa je jedinečné, ďalšie informácie by sme radi prebrali pri osobnom pohovore.

What if my child does not speak Slovak?

Our goal is to educate and shape our children into confident and responsible adults. We think that the traditional school system fails to achieve that, regardless of the language or country. Children can learn the best when we let their imagination flourish and we have great experiences from their cooperation even without having same language. Our inspiration comes from foreign schools Summerhill / Sudbury which function in this way for many years with great success.

If your family or your child does not speak Slovak, we (teachers and also including some children) can comfortably communicate in English as well, eventually in German. Bilingual families are welcome too, our founders are one of them (SK+EN). In need of more information you can mail us (info@slobodnaskola.sk) or call us (+421 911 157 038).

Akou formou bude prebiehať prípadné dištančné vzdelávanie počas pandemických obmedzení?

Veríme, že dieťa sa vzdeláva v podnetnom prostredí za účasti iných detí i dospelých priamou interakciou. Sprostredkovanie a výrazné zníženie kvality vzájomného kontaktu prostredníctvom internetového prenosu nedokáže poskytnúť takmer žiadne výchovné prvky a len veľmi málo vzdelávacích, ktoré by pramenili z priamej osobnej skúsenosti s okolitým svetom. Preto budeme presadzovať malé skupinky detí vo veľkom a dobre vetranom priestore, napríklad telocvični. Primárne budeme tráviť čas vonku a budeme tieto aktivity konzultovať s regionálnym úradom verejného zdravia tak, aby sme zabezpečili ochranu zdravia aj vyučovací proces bez zbytočných rizík, pochybení a straty kvality. Pokiaľ by stretávanie nebolo možné a školy by boli uzavreté, pokladáme za vhodné, aby deti trávili čas mimo počítača – napr. hodinu denne s nami môžu zdieľať svoje zážitky alebo na diaľku tráviť čas, pravdepodobne ale nebudeme viesť poldenné vyučovanie pred obrazovkou v bežnom slova zmysle.

Kde nájdem vedecké, pedagogické a psychologické štúdie, odborné podklady alebo ďalšie informácie podporujúce argumentmi vzdelávací model Slobodnej školy?

Našu inšpiráciu sme zozbierali z viacerých zdrojov a najdôležitejšie, ktoré boli vydané knižne, nájdete spomenuté na našom webe v časti <http://slobodnaskola.sk/#inspiracia>. Aktuálne vedecké poznatky o výskume mozgu, psychiky aj pedagogiky nám dávajú v našom modeli za pravdu. Koniec-koncov k slobode vo vzdelávaní smerujú aj úspešné vzdelávacie modely často skloňovaných severských krajín ako je Fínsko, Island alebo Estónsko.

Aký je aktuálny stav žiadosti o experimentálne overovanie slobodného vzdelávania na Slovensku?

Tieto informácie sa podchvíľou menia spolu s legislatívou, takže ich vieme poskytnúť v aktuálnej podobe po emailovom alebo telefonickom dopyte. Stav k februáru 2021: Nitrianska univerzita UKF (pf.ukf.sk) a pán prof. Zelina prejavili záujem podporiť náš zámer experimentálneho overovania slobodného vzdelávania a pod ich gesciou máme v pláne začať v septembri 2021. Počas experimentálneho overovania sa na nás vzťahujú všetky bežné pravidlá ako na iné základné školy, výhodou bude možnosť naozaj slobodného

Súkromná základná škola, Jarmočná 96, Ždaňa

Zriaďovateľ: zriadovatel@slobodnaskola.sk, 0911 157 038

Pre rodičov: info@slobodnaskola.sk, 0948 901 247

Pre partnerov: office@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

www.slobodnaskola.sk

vzdelávania - umožníme deťom rozhodovať o tom, čo sa kedy naučia: bez stresu z preskúšania či porovnávaní. Nakoľko vstupujeme do experimentálneho overovania ako celá vzdelávacia inštitúcia, každý žiak a rodič budú súčasťou procesov, ktoré súvisia s týmto overovaním. Môže ísť napríklad o rozhovor s psychológom, prítomnosť výskumníka zabezpečeného univerzitou UKF v Nitre alebo účasť bežného učiteľa partnerskej základnej školy na aktivitách našej školy, ktorí budú nezávisle na nás sledovať pokrok dieťaťa vo výchove a vzdelávaní pre účely experimentálneho overovania. Akékoľvek osobné údaje budú pre účely výskumu anonymizované a nebudú sprístupnené žiadnej tretej strane bez písomného súhlasu zákonného zástupcu.

Presvedčili ste ma a chcem vám zveriť svoje dieťa. Aký je ďalší krok?

Spolupráca začína individuálnymi pohovormi s našou školskou psychologičkou na základe vyplneného dotazníka na stránke www.slobodnaskola.sk (na <https://forms.gle/SLhXWNJX2KkkWvUf6>), prípadne sa jej ozvite na tieto kontakty: Mgr. Lenka Boro Lengvarská, info@slobodnaskola.sk. Tešíme sa na vás!

Páči sa mi Vaša myšlienka. Ako vám môžem pomôcť?

Kontaktujte, prosím, manažéra školy: Mgr. Ingeborg Nicol Kavečanská, office@slobodnaskola.sk, 0948 948 247, ktorý s Vami dohodne podrobnosti a možnú recipročnú odmenu. Ďakujeme.

Web stránka: www.slobodnaskola.sk

Facebook: www.facebook.com/slobodnaskolask

Kontakt pre médiá:

Mgr. Ingeborg Nicol Kavečanská, manažér školy
media@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

Kontakt pre rodičov a zápis:

Mgr. Lenka Boro Lengvarská, psychologička
info@slobodnaskola.sk, 0948 948 247

Pedagogický garant projektu:

PaedDr. Lenka Mazáková,
supervízor pre pedagogiku
info@slobodnaskola.sk, 0948 394 943

Zriaďovateľ:

občianske združenie Ťahanovská záhrada
Ing. Juraj Mazák, Ing. Paed. IGIP
info@tahanovskazahrada.sk, 0911 157 038

